

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«26» 11 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЖИВОПИС

для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
освітнього рівня – першого (бакалаврського)
освітньої програми 022.00.02 «Графічний дизайн»

Київ – 2020

Розробник: Зайцева Вероніка Іванівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі: Буйгашева Алла Борисівна, професор кафедри образотворчого мистецтва, Шпортко Валерій Іванович, Прохорова Наталія Іванівна, Зайцева Вероніка Іванівна, Гунька Анна Миколаївна, старші викладачі кафедри образотворчого мистецтв Інституту мистецтв

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «16» січня 2019 року № 1

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва О. В. Школьна

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 022.00.02 «Графічний дизайн»

«__» _____ 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми

022.00.02 «Графічний дизайн» В. В. Михалевич

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2019 р.

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 2019/2020 н.р. (підпис) (О.В. Школьна), «29» 08 2019 р., протокол № 8
(ПІБ)

На 2020/2021 н.р. (підпис) (О.В. Школьна), «27» 08 2020 р., протокол № 7
(ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг Кредитів / годин	2 / 60	2 / 60
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістовних модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	52
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності для самостійного творчого вирішення завдань художньо-графічної діяльності.

Завдання курсу – набуття базових знань з дисципліни «Живопис», ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Живопис» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми 022.00.02 «Графічний дизайн» формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Світоглядна: наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, здатність розуміти та дотримуватися морально-етичних норм поведінки, загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів, розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства, розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії, збереження національних духовних традицій, розуміння переваг здорового способу життя та прийняття їх як власних цінностей.
	ЗК 2	Громадянська: здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України, здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень, повага до Батьківщини, народу, держави, її символіки, традицій, мови, уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю, здатність цінувати і поважати національну своєрідність та мультикультурність.
	ЗК 3	Комунікативна: здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати в

		команді (творчому колективі), вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами, навички використання комунікаційних технологій.
	ЗК 5	Науково-дослідницька: здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності, володіння науково-дослідними методами у сфері мистецтвознавства та дизайну, обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації, критична обізнаність та інтелектуальна чесність, здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання.
	ЗК 6	Самоосвітня: здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку, спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію, прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.
	ЗК 7	Універсальна: здатність до планування та розподілу часу, здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, здатність застосовувати знання на практиці.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 1	Організаційна: здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати дизайнерську проектну діяльність та взаємодію її суб'єктів, здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції, здатність застосовувати базові знання з історії мистецтва і дизайну та специфіки його розвитку за професійним спрямуванням у художньо-проектну діяльність, здатність володіти фаховою термінологією, теорією і методикою дизайну.
	ФК 3	Проектно-творча: здатність розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі дизайну, виявляти структурні й функціональні зв'язки на основі комплексного художньо-проектного підходу, здатність володіти практичними навичками з проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну, здатність застосовувати методику проектування одиничних, комплексних, багатфункціональних об'єктів дизайну, здатність володіти засобами та прийомами формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну, здатність використовувати базові знання з композиційної побудови, кольорознавства для створення майбутнього дизайнерського об'єкта, здатність володіти методами зображення об'єктів навколишнього середовища, зокрема постаті людини, засобами рисунка і живопису, здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; вміти розробляти візуальні презентації, портфоліо власних творів.
	ФК 4	Технологічна: здатність володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах, здатність володіти навичками використання сучасних програм із

		комп'ютерної графіки для створення об'єктів дизайну, здатність використовувати базові навички проектної графіки, здатність володіти засобами та прийомами формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну, здатність застосовувати знання з ергономіки та художнього конструювання, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для виконання конкретного дизайнерського завдання.
	ФК 5	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі дизайнерської діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння:

Уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми научного пояснення завдання.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмованого результату
ПРН 1	Сформованість світогляду, активної громадянської позиції, загальної культури. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень.
ПРН 2	Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Уміння працювати в команді (творчому колективі). Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.
ПРН 3	Здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.
ПРН 5	Готовність до планування та організації дизайнерської діяльності, здійснення мистецьких і виставкових проєктів. Здатність до самоорганізації.
ПРН 6	Здатність застосовувати у практичній дизайнерській діяльності знання з історії мистецтв щодо напрямів, течій і стилів. Спроможність інтерпретувати й модифікувати авторські прийоми провідних дизайнерів. Здатність володіти фаховою термінологією, теорією і методикою дизайну.
ПРН 7	Здатність до проектного мислення та проектування оригінальних дизайнерських програм і проєктів.
ПРН 8	Володіння різними методиками проектування об'єктів графічного дизайну (поліграфічна продукція, пакування, фірмовий стиль, плакат, книжкова графіка, носії реклами, медіа-простір тощо).
ПРН 9	Володіння різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.
ПРН 10	Володіння навичками використання сучасних програм із комп'ютерної графіки для створення об'єктів дизайну.
ПРН 11	Готовність до фахової діяльності в галузі графічного дизайну, дизайну середовища, дизайну реклами.
ПРН 12	Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Здатність до

самоосвіти, самоорганізації, самовдосконалення.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Теорія живописної грамоти. Принципи та методи роботи над навчальним етюдом натюрморту.							
Тема 1. Етюд у техніці гризайлі з предметів простих за формою і різних за тоном.	6			6			
Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій.	22			8			14
<i>Модульний контроль</i>	2						
<i>Разом</i>	30			14			14
Змістовий модуль II. Живописне зображення форм тваринного світу. Методична послідовність в роботі.							
Тема 3 Натюрморт з гіпсовою розеткою.	14			6			8
Тема 4 Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскарих драперій.	14			8			6
<i>Модульний контроль</i>	2						
<i>Разом</i>	30			14			14
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
<i>Усього в 2 семестрі</i>	60			28			28

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Теорія живописної грамоти. Принципи та методи роботи над навчальним етюдом натюрморту.							
Тема 1. Етюд у техніці гризайлі з предметів простих за формою і різних за тоном.	14						14
Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій.	16			4			12
<i>Модульний контроль</i>							
<i>Разом</i>	30			4			26

Змістовий модуль II. Живописне зображення форм тваринного світу. Методична послідовність в роботі.							
Тема 3 Натюрморт з гіпсовою розеткою.	14						14
Тема 4 Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскравих драперій.	16			4			12
<i>Модульний контроль</i>							
<i>Разом</i>							
	30			4			26
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
<i>Усього в 2 семестрі</i>							
	60			8			52

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. Теорія живописної грамоти.

Принципи та методи роботи над навчальним етюдом натюрморту.

Тема 1. Етюд у техніці гризайлі з предметів простих за формою і різних за тоном (6 год.)

Постановка: предмети, прості за формою: кварта, бідон, гіпсовий куб, на тлі неяскравих драперій.

Мета: засвоїти будову простих предметів живописним тоном.

Завдання: у техніці гризайлі (однією чорною фарбою) передати за допомогою світлотіні об'ємність предметів, тональні співвідношення, показати практичні уміння з цієї техніки.

Матеріали: Акварель. Формат А-3.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення геометричних моделей на аркуші. Зв'язок окремих елементів між собою. Побудова зображення за правилами перспективи.

2 етап роботи: виявлення об'єму предметів за допомогою кольору та тону.

3 етап роботи: передача плановості в зображенні, узагальнення роботи.

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій. (8 год.)

Постановка: 4 моделі: 1 – геометричні та округлі форми, які мають конструктивні відзнаки, на тлі драперій; 2 – фрукти.

Мета: вчитись передавати форму предмета кольором та тоном.

Завдання: виконати натюрморт з передачею кольорових співвідношень на тлі яскравих драперій.

Матеріали: Акварель. Формат А-3.

1 етап роботи: композиція зображення, розміщення предметів домашнього вжитку на аркуші. Зв'язок окремих елементів між собою. Побудова зображення за правилами перспективи.

2 етап роботи: перша кольорова прописка, загальні тональні співвідношення.

3 етап роботи: виявлення об'єму предметів за допомогою кольору та тону.

4 етап роботи: детальна прописка ближніх планів.

5 етап роботи: етап узагальнення. Завершення роботи.

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Живописне зображення форм тваринного світу. Методична послідовність в роботі.

Тема 3. Натюрморт з гіпсовою розеткою (6 год.)

Постановка: натюрморт на різні кольорові відношення: темний предмет на ближньому плані, другий план – гіпсова розетка на кольоровому тлі.

Мета: вчитись живопису натюрморту, виявленню композиційного центру.

Завдання: виконати натюрморт з передачею кольорових відтінків на гіпсі.

Матеріали: Акварель. Формат А-3.

1 етап роботи: розміщення зображення на аркуші за правилами побудови натюрморту.

2 етап роботи: прописка кольором враховуючи побудову предметів по кольоровому тону, насиченості та світлоті. Передача бліків та об'єму предметів.

3 етап роботи: етап узагальнення, передача пропорційних до натури співвідношень у натюрморті.

4 етап роботи: детальна прописка предметів ближнього плану.

5 етап роботи: узагальнення роботи. Завершення.

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

Тема 4. Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскравих драперій. (8 год.)

Постановка: опудало птаха та декілька невеликих побутових предметів на тлі неяскравих драперій.

Мета: вчитись писати тваринний світ, передавати матеріальність шляхом підбору відтінків за натурою.

Завдання: виконати живописний акварельний етюд натюрморту з опудалом птаха. Передати конструкцію птаха, матеріальність та форму оточуючих предметів.

Матеріали: Акварель. Формат А-3.

1 етап роботи: розміщення зображення на аркуші. Просторове розташування зображення птаха. Виразність натури.

2 етап роботи: виконання детального рисунка птаха з урахуванням пропорцій.

3 етап роботи: прокладка основних колірних плям натюрморту.

4 етап роботи: детальне прописування окремих предметів в натюрморті.

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування практичних занять	1	7	7	7	7
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	Разом	-	107	-	112
Максимальна кількість балів:		219			
Розрахунок коефіцієнта:		$219 : 100 = 2,19$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій. (14 год.).

Етюд натюрморту з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій.

Послідовність виконання завдання:

1. Виявлення об'єму предметів за допомогою кольору та тону.

2. Детальна прописка форми.

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

Тема 3. Натюрморт з гіпсовою розеткою (8 год.).

Етюд натюрморту з гіпсовою розеткою.

Послідовність виконання завдання:

1. Конструктивна побудова зображення за правилами перспективи.
2. Передача об'єму предметів за допомогою кольорових відношень.
3. Детальна прописка форми.

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

Тема 4. Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскравих драперій (6 год.)

Етюд натюрморту з опудалом птаха на тлі неяскравих драперій.

Послідовність виконання завдання:

1. Конструктивна побудова зображення за правилами перспективи.
2. Детальна проробка форми.
4. Узагальнення форми за допомогою кольоро-тональних відношень.

Рекомендовані джерела: основна [1,2,3,4,5]

додаткова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	кільк. годин	Бали
1 модуль		
Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій.	14	5
Разом:	14	5
2 модуль		
Тема 3. Натюрморт з гіпсовою розеткою.	8	5
Тема 4. Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскравих драперій	6	5
Разом:	14	10

Самостійні роботи з дисципліни «Живопис» оцінюються як творчі, з урахуванням ступеня відповідності виконаних робіт поставленим завданням та програмним вимогам.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання – 1 б.;
2. повнота обсягу виконання – 1 б.;
3. якість виконання – 1 б.;
4. самостійність виконання – 1 б.;
5. виявлення творчого підходу – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється по закінченні модуля у вигляді перегляду робіт за визначений період за елементами змістового модулю.

Критерії оцінювання	Кількість балів
Роботи відповідають завданням, оригінальні за композицією, охайні. Можливі незначні похибки в моделюванні форми.	21 – 25
Роботи відповідають завданням, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах.	17 – 20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір живописних прийомів.	13 – 16
Роботи частково відповідають завданням, невдалий вибір живописних прийомів, значні технічні помилки.	9 – 12
Низький рівень виконання робіт. Невиразність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5 – 8
Роботи не відповідають завданням, роботи неохайні, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершені.	1 – 4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У 2 семестрі з дисципліни «Живопис» навчальним планом передбачений підсумковий модульний контроль (залік), який виставляється як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

У 2 семестрі з дисципліни «Живопис» навчальним планом передбачений підсумковий модульний контроль (залік), який виставляється як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Живопис»

2 семестр				
Модулі	Змістовий модуль 1	Модулі	Змістовий модуль 2	
	Теорія живописної грамоти. Принципи та методи роботи над навчальним етюдом натюрморту.		Живописне зображення форм тваринного світу. Методична послідовність в роботі.	
бали	107 б.	бали	112 б.	
Практичні заняття	1. Етюд у техніці гризайлі з предметів простих за формою і різних за тоном – 6 год. – 33 б.	Практичні заняття	3. Натюрморт з гіпсовою розеткою – 6 год. – 33 б.	
	2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку на тлі яскравих драперій – 8 год. – 44 б.		4. Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскових драперій. – 8 год. – 44 б.	
77	14 год. – 77 б.	77	14 год. – 77 б.	
Самостійна робота	Зарисовки натюрморту предметів домашнього вжитку.	Самостійна робота	Натюрморт з гіпсовою розеткою.	Натюрморт з опудалом птаха на тлі неяскових драперій.
	5 б.		5 б.	5 б.
25	МКР 1 - 25 б.	25	МКР 2 - 25 б.	
Разом – 219 б. : 100 = 2,19 (коефіцієнт визначення успішності – 2,19)				

8. РЕКОМЕНДОВАНИ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Абишева С.И. Цветоведение: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / С.И. Абишева – Павлоград, 2009. – 116 с.: цв. ил. (наявний в електронному репозиторіі: <http://elib.kubg.edu.ua/2586/>).
2. Ломоносова М.Т. Графика и живопись. Учебное пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
3. Панксенов Г. И. Живопись. Форма, цвет, изображение: учебное пособие для студентов худ. учебных заведений / Г.И.Панксенов. – 2-е узд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 144 с. – [40] с. цв. ил.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).
4. Прокофьев Н.И. Живопись. Техника живописи и технология живописных материалов: учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. «Изобразительное искусство» / Н.И. Прокофьев. – М.: Гуманитар. Изд. центр ВЛАДОС, 2010. – 158 с.: ил., табл. – (Учебное пособие для вузов). (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).
5. Фенвик К. Курс акварельной живописи. Пейзаж за считанные минуты: учебник. пер. с англ. / К. Фенвик. – М.: Астрель, 2005. – 175 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторіі: <http://elib.kubg.edu.ua/1958/>)

Додаткова:

1. Баррас Дж. Свет в акварели / Дж. Баррас. – М.: Кристина, 2005. – 48 с.
2. Беда Г. В. Основы изобразительной грамоты: Рисунок, живопись, композиция. Учеб. Пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2109 «Черчение, рисование и труд». –2-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1981. – 239 с., ил.
3. Волков Н. Цвет в живописи. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.bibliotekar.ru/cvet-zhivopisi/1.htm>
4. Гинзбург Н. Как рисовать натюрморт / Н. Гинзбург. – М.: АСТ Астрель, 2004. – 34 с., ил.
5. Глазова М. В., Денисов В. С. Изобразительное искусство. Алгоритм композиции. – М.: Когито-Центр, 2012. – 221 с.
6. Кирцер Ю. М. Рисунок и живопись: Практ. Пособие. – М.: Высш.шк., 1992. – 270 с.: ил.
7. Ковалев В. Золотое сечение в живописи / Ф. Ковалев. – К.: Вища школа, 1989. – 144 с.
8. Ломоносова М.Т. Графика и живопись: Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 202, [6] с.: ил.
9. Паранюшкин Р. Композиция. Теория и практика изобразительного искусства / Р. Паранюшкин. Фенвик К. М.: Феникс, 2005. – 81 с., ил.

10. Смит С. Полный курс рисунка и живописи/ С. Смит, П. Монахен. – М.:
ДжИ Фабби Эдишинз, 2007. – 34 с., ил.